

Publicerad 21 jan 2004

Kostnaderna kvar, men inte kustförsvaret

I ett försök att minska försvarsutgifterna har hela det svenska kustartilleriet lagts ned. Trots det har utgifterna bara påverkats marginellt. Precis som det senaste decenniet betalar skattebetalarna 40 miljarder kronor per år för försvaret.

MED 600 GRANATER till varje kanon och mat för 30 dagar skulle kustartilleriet försvara Oxelösund. Soldaterna satt i bombsäkra befästningar och de kamouflerade kanonerna pekade mot havet.

Det nedsprängda fortet i Oxelösund var en stark och dyr länk i det invasionsförsvar som i dag är avskaffat.

Men det är inte mer än fem år sedan fästningen togs ur tjänst. Fram till 1998 var kanonerna i Femörefortet beredda att sänka varje invaderande fartyg ända bort till Hävrings fyr vid havshorisonen. Var och en av de tre kanonerna i fortet kunde skjuta 25 granater i minuten och minst vart femte skott räknade man med skulle träffa målet inom 10.000 meters avstånd, försäkrar Lars Hansson, som i tur och ordning varit chef både för kustartilleriets bataljon i Oxelösund och kommendant för hela Stockholms kustartilleri.

SÅ LÄNGE kustartilleriet höll ut och kanonerna kunde skjuta var hamnen säker mot invaderande fartyg. Och utan hamn för att sätta i land soldater med stridsvagnar och kanoner kunde ingen invadera Sverige.

Att ockupera landet enbart med hjälp av luftlandsatta soldater ansågs i praktiken omöjligt. Kring alla större hamnar fanns precis som vid Oxelösund fasta befästningar med kanoner och dessutom utlagda minor som kunde spärra farlederna.

En sommarstuga dolde den topphemliga ingången till fortet i Femöre vid Oxelösund.

INNANFÖR STUGANS skrangliga garagedörr passerar man genom den ena tjocka ståldörren efter den andra och går genom flera gastäta slussar på vägen in till en underjordsvärld med flera hundra meter långa tunnlar skyddade av tiotals meter tjockt tak av solitt berg. Man når en hemlig och gömd anläggning, en gång byggd för att uthålligt fortsätta att skjuta, även efter det att en fiende hade lyckats ta delar av trakten omkring.

Inget mindre än atombomber kunde tysta de tre kanonerna. Lars Hansson, säger att det hade krävts sju eller åtta atombomber av Hiroshimatyp för att slå ut alla tre kanonerna bara i Femörefortet.

Liknande eller ännu modernare nedsprängda fästningar och kanoner fanns i bergen på runt 60 platser längs den svenska kusten. Omkring 30.000 av det svenska invasionsförsvarets mellan 700.000 och 800.000 man var krigsplacerade vid kustartilleriets alla fästningar.

KUSTARTILLERIET ÄR den enda del av det tidigare invasionsförsvaret som är helt avskaffat. Alla fästningar har stängts.

Bara en rörlig amfibiebrigad återstår i dag. Just fortet Femöre i Oxelösund är ett

undantag från regeln att kanonerna ska skrotas och fästningarna tömmas för att därefter gjutas igen med betong för alltid. Femöre får tack vare insatser av ett gäng entusiaster tills vidare bevaras som kulturminne.

Thomas Michélsen, thomas.michelsen@dn.se

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.